

1980/81:69

Måndagen den 2 februari

Kl. 11.00

1 § Justerades protokollen för den 20, 21, 22 och 23 januari.

2 § Svar på fråga 1980/81:229 om handläggningen av dispensärenden om investeringar i Sydafrika

Anf. 1 Handelsministern STAFFAN BURENSTAM LINDER:

Herr talman! Carl Lidboni har frågat mig om skälen för frånvaron av beslut i vissa ärenden om investeringar i Sydafrika.

Lagen om förbud mot investeringar i Sydafrika och Namibia, som trädde i kraft den 1 juli 1979, har till syfte att begränsa svenska företags verksamhet i Sydafrika genom ett generellt investeringsförbud. Regeringen kan i vissa fall bevilja dispens från investeringsförbudet. Avsikten med denna dispensmöjlighet är att begränsa förluster och undvika friställningar i Sverige. Den skall också ge företagen möjlighet att fortsätta investera i den utsträckning som är absolut nödvändig för att de efter hand skall kunna ersätta försliten utrustning. Dispens kan också ges för investeringar som direkt syftar till att förbättra de sociala arbetsvillkoren för de anställda, t. ex. investering i en hälsocentral.

Vid dispensprövningen måste en rad omständigheter beaktas. Av den anledningen inhämtas yttrande från kommerskollegium. Berörda fackliga organisationer i Sverige ges tillfälle att lämna sina synpunkter och önskemål. Av detta torde framgå att regeringen vid bedömningen har att ta hänsyn till delvis motsatta intressen, vilket gör lagen svårtillämplig. Därtill kommer att varje investering som upptas i en ansökan måste prövas individuellt. Detta sammantaget gör prövningen till en grannlaga och tidsödande uppgift.

Av de fyra ansökningar som inkom till regeringen under 1980 har regeringen förra veckan avgjort de tre ärenden som inkom under första halvåret. Besluten innebar att Sandvik AB och Fagersta AB fick ersätta vissa maskiner och att Fagersta tilläts bygga en läkarmottagning. Däremot fick Fagersta nej till en maskinanskaffning, och Rederiaktiebolaget Transatlantic tilläts inte att återinvestera pengar som frigjorts genom aktieförsäljning i Sydafrika.

Måndagen den
2 februari 1981

*Om handläggning-
en av dispens-
ärenden om inves-
teringar i Sydaf-
rika*

Anf. 2 CARL LIDBOM (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka handelsministern för svaret på min fråga.

I sak fick jag svar redan i förra veckan, då regeringen fattade sitt beslut om vissa svenska företags ansökningar om dispens från investeringsförbudet i Sydafrikalagen, däribland Sandvik AB:s dispensansökan. Beslutet med anledning av Sandviks ansökan var tyvärr ett i sak felaktigt beslut, som dessutom kom vid olyckligaste möjliga tidpunkt. Det fattades efter hårda duster i regeringen, om vi får tro tidningarna. Folkpartistatsråden gjorde något så ovanligt som att reservera sig mot beslutet i statsrådsprotokollet, därför att de ansåg att det inte stod i överensstämmelse med lagen.

Jag sade att beslutet kom till vid olyckligaste möjliga tidpunkt. Det kom nämligen strax efter det att Sydafrika hade torpederat ansträngningarna att nå en fredlig lösning i Namibia. Det kom strax efter det att sydafrikanska trupper hade invaderat Moçambique. Det kom också i ett skede när rasförtrycket ytterligare skärps i Sydafrika.

Det var alltså mot denna bakgrund som den svenska regeringen i förra veckan fattade ett beslut som i praktiken innebär att förbudet mot svenska investeringar i Sydafrika nu har luckrats upp. När våra vänner i södra Afrika behöver oss som bäst, bereder vi oss på att trappa ner vårt engagemang. Det är det intryck som omvärlden måste få. Det intrycket förstärks också av intervjuuttalanden av statsminister Fälldin, där han har ställt i utsikt en översyn av och under vissa förutsättningar t. o. m. en avveckling av Sydafrikalagen.

Herr talman! Det är kanske inte uteslutet att regeringen skulle ha besinnat sig, kommit på bättre tankar eller i varje fall försökt finna på något sätt att mildra chockverkan av sina utrikespolitiska fadäser, om den hade gett sig tid att lyssna på utrikesnämnden. Men t. o. m. kravet att utrikesnämnden skall höras före principiellt viktiga avgöranden enligt Sydafrikalagen fann regeringen för gott att inte respektera. Detta är, herr talman, ganska uppseendeväckande. Det är dock fråga om ett av riksdagen uppställt krav, som diskuterades ingående i samband med tillkomsten av lagen. Jag måste be om ett klart besked av handelsministern på den här punkten: Varför gick regeringen förbi utrikesnämnden? Ni kan inte gärna skylla på tidsbrist när ni långhalade detta ärende i över ett år.

Regeringens handläggning har från början till slut varit under all kritik, och det är illa. Men ännu värre är farhågorna inför framtiden. Med sikte på framtiden vill jag fråga handelsministern: Inser regeringen inte att det är fel att genom praxis luckra upp Sydafrikalagen och att det är särskilt olämpligt att göra det just när Sydafrikas hållning hårdnat både mot grannarna och mot den egna svarta befolkningen?

Till sist, herr talman, vill jag också gärna veta vad som ligger i statsministerns tal om översyn och eventuell avveckling av Sydafrikalagen om inte den svenska apartheidpolitiken får tillräcklig internationell uppslutning. Har den frågan diskuterats i regeringen? Finns det i så fall några konkreta planer i den riktning som statsministern talat om?

Anf. 3 Handelsministern STAFFAN BURENSTAM LINDER:

Herr talman! Jag vill börja med att konstatera att den fråga som herr Lidbom ställde gäller själva handläggningen av ärendet och inte substansfrågorna. Låt mig dock säga, eftersom herr Lidbom talar om att det är fråga om att luckra upp lagen, att regeringen har följt det helt opartiska ämbetsverket kommerskollegiums granskning och utlåtande över vad som är en riktig tolkning av lagen. Det hindrar självfallet inte att regeringen kan ha en annan ståndpunkt. Men den dramatik som herr Lidbom försöker intolka i detta är mot bakgrund av den utredning och granskning som har gjorts av kommerskollegium kanske inte så stor.

Det är en svår uppgift att tolka denna lag. Det finns delvis motstridiga intressen som skall beaktas när man försöker se vad förarbetena innehåller. Det är i sin tur kanske bakgrunden till att riksdagen själv har begärt – innan lagen ens har varit i kraft ett år – en ny utredning som skall granska de erfarenheter man har av lagen och vilka slutsatser man skall dra av dem.

Denna utredning skall också granska hur man skall förhindra överförande av know how till Sydafrika. Utan att fördjupa mig i själva sakfrågorna kan jag säga att om ett företag som Sandvik inte har möjlighet att leva vidare i Sydafrika, att övervintra – som den utredning som herr Lidbom själv var ledamot av ansåg att man skulle ge förutsättningar för – innebär det att folk kommer att sluta. Och det kommer sannolikt att leda till ett överförande av know how i en för svenskt näringsliv viktig bransch.

Anf. 4 CARL LIDBOM (s):

Herr talman! Handelsministern påminner om att denna debatt gäller handläggningen av ärendet. För det första ställde jag en mycket konkret fråga om handläggningen av ärendet: Varför har regeringen nonchalerat utrikesnämnden? Enligt riksdagens klara anvisningar skall ni i principiellt viktiga avgöranden höra utrikesnämnden. Det har ni inte gittat göra. Finns det någon som helst ursäkt för det beteendet?

För det andra gick handelsministern själv in på sakfrågorna i sitt svar. När det gäller tolkningen och kommerskollegium, som ni faller tillbaka på, vill jag först och främst slå fast att tolkningen inte tycks vara så självklar när utrikesministern och hans folkpartistiska kolleger i regeringen går så långt att de reserverar sig mot beslutet. Det visar klart och tydligt att i varje fall dessa statsråd har en klar insikt om att regeringen här inte handlar i överensstämmelse med lagen utan luckrar upp den på ett sätt som icke varit riksdagens avsikt. Och att det är utrikesministern som har rätt och handelsministern som har fel på den punkten behöver man inte tvivla på – det framgår av materialet.

Vad är det som man framför allt vill hindra med den här lagen? Jo, i första hand de redan etablerade svenska företagens expansion på den sydafrikanska marknaden. Därför skall inga investeringar tillåtas som kan medge en expansion, dvs. ökad produktionskapacitet och ökad försäljning. Ser vi då på vad man säger i sydafrikansk press om Sandvik AB, som debatten gäller, finner vi t. ex. i South African Digest för den 12 september 1980 en liten

*Om handläggning-
en av dispens-
ärenden om inves-
teringar i Sydaf-
rika*

nyhetsnotis om Sandviks dispensansökan. Där skryts det mycket över den här anläggningen. Det är en enastående anläggning som Sandvik står i begrepp att bygga. Den skall representera högsta teknik på sitt område när det gäller behandlingen av tungsten. Det är alldeles uppenbart att detta är någonting utomordentligt intressant för sydafrikanerna och att det är meningen att det skall bli en ny produkt som är intressant för den sydafrikanska marknaden och som befriar Sydafrika från importberoende. Det är alltså frågan om ett typfall på en ansökan som skulle ha avslagits.

Anf. 5 Handelsministern STAFFAN BURENSTAM LINDER:

Herr talman! Låt mig vad beträffar utrikesnämnden konstatera att det såvitt jag nu drar mig till minnes inte står någonting i propositionens föredragandeavsnitt om att regeringen skall höra utrikesnämnden. Det behöver ju inte hindra att regeringen kunde ha gjort det, men det står inte skrivet på det sätt som herr Lidbom försöker göra gällande här.

Herr Lidbom är så fantastiskt tvärsäker när det gäller hur lagen skulle ha tolkats i det här fallet. Men i den fråga som herr Lidbom har ställt till mig står det: "Motivet till denna dispensmöjlighet är att man velat undvika att företag, som redan var etablerade i Sydafrika, i något eller några fall skulle drabbas oskäligt hårt av investeringsförbudet."

Om nu herr Lidbom är så oerhört tvärsäker om hur lagen skall tolkas i detta fall, borde denna motivering knappast ha tagits med i frågan, utan då hade det varit rimligare att herr Lidbom klart hade talat om hur det här ärendet skulle ha hanterats.

Anf. 6 CARL LIDBOM (s):

Herr talman! Handelsministern har fel när det gäller utrikesnämnden. Frågan diskuterades ingående i förarbetena till lagstiftningen. Ett alternativ man diskuterade var att inrätta en speciell nämnd som regeringen skulle konsultera, men man tyckte inte att det var särskilt lämpligt, eftersom vi har utrikesnämnden och utrikespolitiken sköts av regeringen. Men det uttalades klart och tydligt att vid principiellt viktiga avgöranden skulle utrikesnämnden höras. Det har regeringen blankt struntat i.

När det så gäller tolkningen konstaterar jag – utan någon tvärsäkerhet i övrigt – att när folkpartistatsråden gjorde något så uppseendeväckande som att reservera sig mot regeringens beslut, så gjorde de naturligtvis det därför att de ansåg att beslutet var lagstridigt. Det är inte så förfärligt krångligt att inse detta.

Staffan Burenstam Linder försöker smita undan bakom detta att meningen med dispensmöjligheterna är att man skall kunna undvika friställningar, onödiga förluster och liknande. Ja, men det finns en yttersta gräns: Om ett bifall till en investeringsansökning skulle innebära expansion, då måste ansökningen avslås, oavsett vilka friställningar eller förluster det kan bli.

Anf. 7 Handelsministern STAFFAN BURENSTAM LINDER:

Herr talman! Vad beträffar att utrikesnämnden skall höras, herr Lidbom, nämns detta i förarbetena genom att det togs upp i den utredning som herr Lidbom var med i, men det finns däremot inte med i föredragandedelen i den proposition som dåvarande handelsministern skrev – om jag nu påminner mig rätt.

När det sedan gäller herr Lidboms tvärsäkerhet så utgår herr Lidbom från att det här skulle vara fråga om en expansion av verksamheten. Men det är ju fel. Personer som har tänkt djupare än herr Lidbom, nämligen tjänstemännen och generaldirektören i kommerskollegium, som har granskat detta utomordentligt ingående, har kommit till en annan slutsats. Vi är inte alls överraskade över att herr Lidbom är tvärsäker. Men de som har tänkt noggrannare – och det inkluderar sådana opartiska instanser som kommerskollegium och inte bara t. ex. fackföreningarna i Sandvik – har kommit fram till slutsatsen att det inte är fråga om någon expansion.

Jag säger gärna, herr talman, att det är svårt att tillämpa denna lag. Det skulle vara klädsamt om också herr Lidbom ville tillstå det och inte vara så fruktansvärt tvärsäker.

Anf. 8 CARL LIDBOM (s):

Herr talman! Det skulle kanske vara klädsamt, om handelsministern ville adressera sina glåpor till dem som de är avsedda för. Folkpartistatsråden – utrikesministern och andra – har ju reserverat sig därför att de anser att beslutet inte överensstämmer med Sydafrikalagen. Det är alltså dessa människor som inte kan tänka så noggrant som herr Burenstam Linder önskar. Nämn personerna vid rätt namn då!

När det gäller den här tolkningsfrågan är det väl så, att Sydafrikalagen ofta kan vara svår att tolka. Jag sade bara att det i det här fallet förefaller vara alldeles uppenbart att folkpartistatsråden har rätt och att herr Burenstam Linder har fel, och jag drog fram ett nytt indicium på detta, nämligen vad sydafrikanerna själva i sin ekonomiska press skriver om den här investeringen. De har stora förhoppningar om att det skall bli en ny produkt som kommer att slå bra på deras marknad, eftersom produkten representerar en teknik som nu inte finns på södra halvklotet. Det heter vidare att produkten är av sällsynt god kvalitet. Herre Gud, vad är detta om inte just en sådan affärstransaktion som Sverige inte borde medverka i?

Anf. 9 Handelsministern STAFFAN BURENSTAM LINDER:

Herr talman! I de regeringsöverläggningar som jag har deltagit i beträffande denna mycket svårbedömbara fråga har jag ingalunda funnit det mått av tvärsäkerhet som herr Lidbom visar. Låt mig på nytt påminna om att det inte är fråga om en expansion av verksamheten. Denna tolkning har gjorts av bl. a. kommerskollegium. När herr Lidbom gör gällande att det skulle röra sig om att överföra någon sorts ny teknik som inte finns på södra halvklotet, kan man påminna om att den största konkurrenten till Sandvik och Fagersta i Sydafrika är det sydafrikanska företaget Boart, som sannolikt

Måndagen den
2 februari 1981

*Om handläggning-
en av dispens-
ärenden om inves-
teringar i Sydaf-
rika*

skulle ha en utomordentligt stor fördel av om Sandvik tvingades att mer eller mindre avveckla sin verksamhet i landet.

Anf. 10 CARL LIDBOM (s):

Herr talman! Detta var, herr handelsminister, ett förtjusande försök att täcka reträtten. Handelsministern försöker nu ge sken av att det här är en fråga där alla i regeringen insåg att det var mycket osäkert hur man borde handla. Efter stor tvekan skulle alltså folkpartisterna ha bestämt sig för att reservera sig i statsrådsprotokollet mot det här beslutet.

Så näpet! En sådan här reservation är en hejdudrande manifestation av sensationellt slag. Det har över huvud taget förekommit mycket sällan i svensk historia. Folkpartistatsråden skulle enligt herr Burenstam Linder göra en sådan manifestation mot ett beslut som de själva anser att det kan ligga mycket i och som, enligt deras mening, kanske t. o. m. är riktigt. Nej, det får ändå vara någon måtta.

Beträffande den nya tekniken återopade jag förut – som herr Burenstam Linder också nämnde i sitt anförande – en sydafrikansk källa, nämligen South African Digest av den 12 december 1980. I det numret av tidningen skriver man att den anläggning som Sandvik vill uppföra är unik på södra halvklotet och alltså icke finns där redan. Därefter utvecklar tidningen förtjänsterna med anläggningen.

Anf. 11 Handelsministern STAFFAN BURENSTAM LINDER:

Herr talman! Är det inte häpnadsväckande att herr Lidbom tror så fantastiskt mycket på vad som står i en tidning i Sydafrika? Jag visste inte att herr Lidbom var så imponerad av den sydafrikanska pressen. Det kan, herr talman, vara värt att påpeka att det sydafrikanska bolaget Boart, som gör precis den här typen av borrhutrustningar och växer snabbt på världsmarknaden och som skulle ha stor fördel av om Sandvik inte fick investera, även har sådana framgångar att företaget kraftigt ökat försäljningen även till Sverige. Detta måste ändå, herr talman, rimligen betyda att det inte är fråga om någon oerhört stor tjänst, om man överför den här nya tekniken till Sydafrika.

Anf. 12 CARL LIDBOM (s):

Herr talman! Billigheten om att jag skulle vara imponerad av sydafrikansk press kunde herr Burenstam Linder ha besparat sig. Vad jag refererade var faktauppgifter ur en tidning som är verksam i det land där Sandviken skall placera anläggningen i fråga. Det gäller en ekonomisk tidskrift, som bör vara initierad i detta.

Försök i stället plocka fram något annat material, som övertygande kan stödja er ståndpunkt! Alldeles uppenbart är att herr Burenstam Linder icke lyckats övertyga någon av sina folkpartikolleger i regeringen, och det gäller bl. a. utrikesministern.

Jag vill till sist säga att herr Burenstam Linder tydligen är totalt okänslig för det som jag betraktar som något av en skandal, nämligen att man struntar i att

uppluckringen av lagen sker i samma ögonblick som Sydafrika skärper sitt rasförtryck, faller in i Moçambique och torpederar Namibiakonferensen. Ni som är ansvariga måste väl ändå inse att den gjorda tolkningen av lagen är en politisk handling som kommer att uppfattas så, att Sverige trappar ned sitt engagemang just när våra vänner i södra Afrika som bäst behöver vårt stöd.

3 § Svar på fråga 1980/81:239 om regeringens ställningstagande till skärgårdsstadsprojektet i Vaxholm

Anf. 13 Statsrådet GEORG DANELL:

Herr talman! Stina Andersson har frågat mig om jag inför riksdagen vill redovisa motiven för att regeringen beslutat upphäva byggnadsförbudet vid Marsätra nordost om Åkersberga i Vaxholms kommun, avseende det s. k. skärgårdsstadsprojektet, och sätta den gamla planen från 1967 i kraft.

Enligt 109 § byggnadslagen får byggnadsförbud utfärdas om fråga väckts om ändring av byggnadsplan för visst område. Avsikten med sådana förbud är att bereda kommunen skäligt rådrum för planläggningsarbetet. Det förutsätts självfallet att planeringsarbetet kommer att resultera i ett förslag till planändring som kan fastställas inom rimlig tid.

Den planändring som kommunen önskade åstadkomma i fallet Skärgårdsstad skulle innebära sådana begränsningar i gällande byggnadsrätt att överenskommelse måste nås med markägaren för att planarbetet skulle vara meningsfullt. De upprepade förhandlingar som har skett mellan kommunen och markägaren under lång tid om en ny planutformning har inte lett till någon överenskommelse. Med hänsyn till detta har regeringen funnit att det inte finns tillräckliga skäl för att låta byggnadsförbudet bestå.

Anf. 14 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Danell för svaret på min fråga. Jag – och därmed också riksdagen – har fått ett besked om motiven för regeringens ställningstagande i den för Vaxholms kommun så viktiga frågan om skärgårdsstadsprojektet.

Men kommunen lär inte komma att ställa sig bakom det beslut som regeringen fattat, och det gäller i all synnerhet som ett enhälligt kommunfullmäktige gått in för en helt annan linje. Också länsstyrelsen i Stockholms län har en avvikande uppfattning. Genom regeringens beslut att upphäva byggnadsförbudet vid Marsätra har man, som jag och många med mig ser det, helt enkelt nonchalerat de boende i Vaxholm.

Jag vill då fråga: Skall vi ha kvar så gamla lagar i vårt land? Skulle det kunna innebära att, om exempelvis en 50 eller rent av 100 år gammal plan hade funnits, planministern lika väl skulle ha anslutit till den? I det aktuella fallet var planen från 1967 och alltså 14 år gammal. Under en så lång tid har mycket hunnit hända.

Eftersom planministern bor i en till Vaxholm gränsande kommun,

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

*Om regeringens
ställningstagande
till skärgårdsstads-
projektet i Vax-
holm*

Måndagen den
2 februari 1981

*Om regeringens
ställningstagande
till skärgårdsstads-
projektet i Vax-
holm*

nämigen Täby, bör han känna till de lokala förhållandena, den opinion som föreligger och kommunfullmäktiges i förhållande till regeringens beslut avvikande ställningstagande. Jag skall kanske inte gå in på några detaljer i sammanhanget. Men varför kunde inte regeringen ha väntat med sitt beslut till dess att vissa olösta frågor blivit uppklarade? Innan regeringsbeslutet fattats hade statsrådet kunnat ta någon ytterligare kontakt med Vaxholm.

I svaret sägs bl. a. att den planändring som kommunen önskade åstadkomma i fråga om skärgårdsstadsprojektet skulle innebära sådana begränsningar i gällande byggnadsrätt att överenskommelse måste nås med markägaren för att arbetet skulle vara meningsfullt. Jag vill dock peka på att det förekommit överläggningar mellan kommunen och markägarna i detta fall. Enligt de uppgifter jag har fått var kommunen också beredd att återuppta förhandlingarna med markägarna. Varför har dessa inte avvaktats?

Jag vill också hänvisa till en av kvällstidningarna för i går, som under rubriken "Jag har aldrig ångrat mig" innehöll en intervju med statsrådet Danell, där han har sagt att han vill att kommunerna skall bestämma hur bebyggelsen skall utformas. Men samtidigt har statsrådet sagt att kommunalmännen ofta är dåligt informerade, och som svar säger statsrådet bl. a.: "Jag har den största respekt för våra kommunalpolitiker." Men har detta visats i det här fallet?

Anf. 15 Statsrådet GEORG DANELL:

Herr talman! Vad först beträffar den eniga kommunen vill jag, för att det inte skall råda några missförstånd därvidlag, göra klart att den enda gången kommunen har varit enig i denna fråga var 1977, när man antog en kommunöversikt och då man talade om att man ville dra ned byggrätternas storlek. Man har i ärendet Skärgårdsstad aldrig varit enig i fråga om hur många hus som skall få byggas.

När det gäller länsstyrelsens ställningstagande till byggnadsförbud har det vid varje tillfälle tidigare varit fråga om att byggnadsförbud skulle tillkomma eller förlängas beroende på att kommunen höll på att göra en planändring i enlighet med ramavtal som kommunen hade träffat med byggnadsföretaget. Efter länsstyrelsens ställningstaganden har kommunen vid två tillfällen gått ifrån de överenskommelser som dess representanter har träffat med byggföretaget.

Gamla planer har en byggrätt i sig, men den är inte absolut. Många av våra beslut vittnar om detta när det görs korrigeringar och förändringar. Men för den förhållandevis nya plan som det nu är fråga om har riksdagen bl. a. uttalat att det måste finnas en överenskommelse mellan markägare och kommun som underlag för att det skall vara möjligt att ändra den.

Jag vill också nämna att regeringskansliet och bostadsdepartementet mycket aktivt har engagerat sig i denna fråga. Vi har under hela ärendets beredning vid minst tre tillfällen haft sammankomster med kommunens företrädare för att uppmana dem att försöka göra en överenskommelse som väl följer deras allmänna inriktning när det gäller byggandet i denna del av

kommunen. Man har helt enkelt inte klarat av detta, beroende på att man inte vid något tillfälle lyckats komma med förhandlingsöppningar som varit realistiska. Några nya förhandlingar var inte aktuella då regeringen fattade sitt beslut.

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

*Om regeringens
ställningstagande
till skärgårdsstads-
projektet i Vax-
holm*

Anf. 16 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag får tacka för de kompletterande besked som statsrådet Danell har lämnat. Det är positivt att regeringen har haft kontakter med kommunen under tiden innan beslutet har tagits. Men trots allt vill jag nog framhålla att nybyggnadsförbudet kunde ha fått råda i avvaktan på att vissa öppklarade frågor skulle lösas.

Vi har den sanitära delen. Vi har naturvärden. Och vi har exempelvis risken för att de planerade fritidshusen skall förvandlas till permanentbostäder.

Sedan kan man också med anledning av ett sådant här uppträdande fråga sig: I vilken utsträckning har regeringen tagit hänsyn till den målsättning som vi har i den fysiska riksplaneringen?

Jag vet att riksdagens beslut i det avseendet är rekommendationer, men skall man inte också försöka ta hänsyn till vad riksdagen uttalat beträffande riksplaneringen?

Vidare kommer naturvårdsintressena in i bilden. Vi har i området en vacker och sällsynt natur med tillgång till kust och vatten, som i och med det här beslutet kan spoliceras för framtiden. Vi har dessutom fornlämningar inom vissa områden, som har upptäckts efter det att planen kom till 1967.

Vi måste vara oerhört rädda om grönområdena i storstadsregionerna, och det finns väl en risk, herr Danell, för att dessa kommer att försvinna i den här delen.

Anf. 17 Statsrådet GEORG DANELL:

Herr talman! För det första innebär regeringens beslut att byggnadsförbudet hävs med undantag för det område som innehåller fornlämningar.

För det andra är byggföretag och kommun när det gäller permanentningsrisken helt överens om att det skall vara en begränsning av byggrätten till 60 + 30 kvadratmeter. I den delen är kommunens intressen helt tillgodosedda.

Vidare skall man komma ihåg att frågeställningen inte gäller huruvida det skall byggas något eller inte byggas alls i Skärgårdsstad. Alla partier i kommunfullmäktige utom det minsta är redo att bevilja åtminstone 500 byggrätter. Genom de förhandlingar som har förevarit mellan de olika parterna har också regeringen vid beslutstillfället varit medveten om att byggföretaget varit berett att utöver de nedjusteringar som man gjorde förra året vid förhandlingar ta bort ytterligare ett tiotal byggrätter just för att värna om den miljö som Stina Andersson talar om. Därmed gäller diskussionen 560 eller 500 hus, och då tycker jag att frågan kommer i ett annat läge än vad massmedia kanske velat ge en bild av.

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

Om sjukvårdsberedskapen vid kärnkraftsolyckor

Anf. 18 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag är väl medveten om att diskussionen gäller olika antal hus, men trots allt innebär projektet ytterligare 100 byggrätter inom ett oerhört känsligt område.

4 § Svar på interpellation 1980/81:74 om sjukvårdsberedskapen vid kärnkraftsolyckor

Anf. 19 Statsrådet ELISABET HOLM:

Herr talman! Stina Andersson har frågat varför de aviserade anvisningarna från socialstyrelsen beträffande beredskapsplanering för sjukvården inte redan har kommit ut och när dessa anvisningar beräknas föreligga.

I mitt svar på en fråga av Pär Granstedt förra året om sjukvårdsberedskapen vid reaktorolyckor framhöll jag att när det gäller att ta hand om personer som har skadats eller blivit sjuka till följd av en atomolycka gäller landstingskommunernas allmänna sjukvårdsansvar enligt 3 § sjukvårdslagen (1962:242). Enligt socialstyrelsens anvisningar (Meddelanden från Kungl. Medicinalstyrelsen Nr 116) bör inom varje landstingsområde finnas en särskild medicinsk katastrofkommitté för större katastrofer i fredstid. Kommittén har till uppgift att samordna sjukvårdsberedskapen inom sjukvårdsområdet och bl. a. se till att det på varje akutsjukhus finns en aktuell katastrofplan. Enligt vad jag har inhämtat visar en enkät som socialstyrelsen nyligen har gjort till samfliga sjukvårdshuvudmän att den medicinska katastrofberedskapen i landet är god. Katastrofberedskapen avser i första hand stora flyg- och tågolyckor, men även vissa risker för kärnkraftsolyckor har beaktats.

Socialstyrelsen tillsatte år 1979 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta råd och anvisningar för akut medicinskt omhändertagande av skadade i samband med en eventuell kärnkraftsolycka. Arbetsgruppen har bl. a. haft konferenser med de planeringsansvariga läkarna vid de sjukhus som närmast kan beröras av en eventuell kärnkraftsolycka. Arbetsgruppen har därvid kunnat konstatera att åtgärder har vidtagits vid dessa sjukhus för att ta hand om skadade eller sjuka. Utbildning har skett av i första hand akutmottagningspersonal. Särskilt utbildningsmaterial har också framställts.

Enligt vad jag har inhämtat kommer arbetsgruppen inom kort att vara klar med ett förslag till råd och anvisningar för hur man skall ta hand om skadade i samband med en kärnkraftsolycka. Förslaget skall därefter remitteras till bl. a. statens strålskyddsinstitut, innan det fastställs av socialstyrelsen. Styrelsen räknar med att komma ut med anvisningar i ärendet under år 1981.

Anf. 20 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Holm för svaret på min interpellation. Frågan kan synas vara av mindre betydelse, men i det stora sammanhanget är den oerhört viktig.

Anledningen till att jag har ställt interpellationen är den att Stockholms läns landsting med anledning av bl. a. motioner och interpellationer till berört landstingsråd nu har kommit så långt att man arbetat fram en beredskapsplan för sjukvården. Den har tyvärr inte kunnat göras fullständig, bl. a. beroende på att socialstyrelsen inte utkommit med sina aviserade anvisningar. Detta är ju i och för sig att beklaga.

En fullständig och inte bara preliminär beredskapsplan borde ha varit klar, när kärnkraftverket Forsmark startades, vilket har skett vid den här tidpunkten. Att jag nämner detta beror på att vi från vårt parti anser att kärnkraften är lika farlig i dag som den var tidigare, alltså före kärnkrafts-omröstningen.

I oktober 1980 uttalade berört landstingsråd bl. a. som svar på en enkel fråga i Stockholms läns landsting angående beredskapsplanering för sjukvården vid en eventuell kärnkraftsolycka vid kärnkraftverket i Forsmark: "Arbetet har dock försvårats genom att aviserade anvisningar från socialstyrelsen angående omhändertagande av kontaminerade personer med samtidig traumatisk skada ännu inte utkommit."

Vidare sägs i svaret: "Planen måste betraktas som preliminär i avvaktan på att socialstyrelsen utarbetar anvisningar i frågan. Förvaltningen har i skrivelse till socialstyrelsen understrukt nödvändigheten att anvisningar utarbetas snarast eftersom dessa är en förutsättning för sjukvårdshuvudmännens katastrofplanering."

Då risk finns i dag, liksom tidigare vid andra kärnkraftverk, att en olycka kan inträffa bör full beredskapsplan finnas tillgänglig inom sjukvårdens område. Vi har ju ytterligare kärnkraftverk i landet. Därför vill jag ställa ytterligare en fråga till statsrådet Holm: I vilken utsträckning kan statsrådet medverka till att dessa aviserade anvisningar påskyndas? Det sägs i svaret att man räknar med att komma ut med anvisningar under år 1981, och ett år är långt. Kan man tänka sig en närmare precisering?

Anf. 21 Statsrådet ELISABET HOLM:

Herr talman! Jag vill först säga att jag ingalunda betraktar denna fråga som mindre viktig. Tvärtom – jag tycker att det är en viktig fråga. Men som jag sade i svaret har arbetsgruppen inom socialstyrelsen haft konferenser med planeringsansvariga läkare vid de sjukhus som närmast kan beröras vid kärnkraftsolyckor, och då har man kunnat konstatera att det vidtagits en del åtgärder för att klara av sådana här fall.

Jag tror inte att jag kan påskynda anvisningarna. Man närmar sig nu en tidpunkt då man är framme med ett förslag till råd och anvisningar, och sedan skall det förslaget remitteras, innan det fastställs av socialstyrelsen. Det tar ju alltid litet tid, och jag tror därför inte att jag kan påverka tidpunkten för färdigställandet så värst mycket.

Av mitt svar framgick också att vi har en god medicinsk beredskap mot olyckor av måttlig omfattning, och vi har prövat katastroforganisationen vid övningar och i samband med större järnvägsolyckor. Dess bättre har vi inte haft anledning att pröva den vid kärnkraftsolyckor.

*Om sjukvårdsbe-
redskapen vid
kärnkraftsolyckor*

Regeringen kommer inom kort att lägga fram en energiproposition, och i den tar man också upp förslag om beredskap mot olyckor vid kärnkraftverk. Förslaget syftar till att ge beredskapsplaneringen en vidare inriktning, så att också större olyckor skall kunna mötas med effektiva åtgärder. De aviserade anvisningarna från socialstyrelsen är en av de åtgärder som syftar till en förbättrad beredskap mot kärnkraftsolyckor.

Anf. 22 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag får tacka för det kompletterande svaret. Det var kanske i viss mån bara en upprepning av vad som står i interpellationssvaret.

Jag tycker väl inte att man kan jämföra flyg- och tågolyckor med kärnkraftsolyckor. Det är ju inte samma beredskap som behövs i de olika fallen. Det krävs en mycket mer detaljerad och omständlig katastrofplan vid kärnkraftsolyckor. Socialstyrelsen tillsatte denna arbetsgrupp så sent som 1979, och det är klart att den behöver en viss tid på sig att arbeta. Men man känner sig litet nedslagen – jag vet inte hur situationen är i andra landsting som skulle beröras av kärnkraftsolyckor – när man får svaret att vi inte kan göra en fullständig beredskapsplan inom sjukvården för att socialstyrelsen inte har kommit med sina anvisningar. Det är det jag tycker är beklagligt. Vi kan inte upprätta en fullständig katastrofplan inom vårt landstingsområde på grund av att dessa anvisningar inte är klara.

Men jag hoppas, och utgår från, att statsrådet Holm gör det som kan ankomma på statsrådet – och det vet jag att statsrådet Holm gör – för att få dessa anvisningar klara så snart som möjligt.

Anf. 23 Statsrådet ELISABET HOLM:

Herr talman! Det är klart att det är en väsentlig skillnad mellan katastrofer vid tågolyckor och liknande och katastrofer vid kärnkraftsolyckor. Men det akuta medicinska vårdbehovet vid kärnkraftsolyckor är egentligen inte så stort. Det beräknas föreligga först efter en eller några veckor. Ett kraftigt radioaktivt moln ger enligt expertisen strålskador som får medicinska konsekvenser först efter ett par veckor. Då blir det medicinska behandlingsproblemet likartat det man får vid strålbehandling av tumörer. Den medicinska kunskapen härom är väl tillgodosedd vid våra radioterapeutiska kliniker. Jag tycker nog att beredskapen är relativt god även om anvisningarna inte är klara.

Anf. 24 STINA ANDERSSON (c):

Herr talman! Vi har en beredskapsplan som man i och för sig kan säga är tillfredsställande. Men på många områden tror jag det fattas vissa väsentliga saker, sådana enkla saker som viss skyddsutrustning och viss utbildning kanske inte kommit i gång tillräckligt. Men det är väl frågor som kommer att tas med i katastrofplanen.

5 § Svar på interpellation 1980/81:82 om den planerade nya Strindbergsutgåvan, m. m.

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

Anf. 25 Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Eva Hjelmström har frågat mig dels om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av kulturrådets beslut om Strindbergsutgåvan, dels enligt vilka kriterier förlag nekats statlig kreditgaranti mot bakgrund av att i bestämmelserna om statligt litteraturstöd målsättningen anges vara att främja mångsidighet och kvalitet i utgivningen.

Eva Hjelmström lämnar en ensidigt mörk beskrivning av den svenska bokbranschens situation. Ännu allvarligare är att hon helt och hållet förtiger de positiva verkningarna som den statliga litteraturpolitiken har haft.

Statliga kreditgarantier har hjälpt uteslutande små förlag att övervinna tillfälliga krislägen. Av ojämförligt större betydelse för de mindre förlagens fortbestånd är emellertid att deras utgivning får del av det statliga litteraturstödet. Även om utgivningsstödet efter prövning lämnas till den enskilda titeln oavsett förlag har det haft störst verkan för de mindre kvalitetsförlagen. Flera små förlag med kvalitetsutgivning får litteraturstöd för praktiskt taget hela sin produktion. Jag vill påstå att den statliga litteraturpolitiken med hänsyn till de begränsade resurser som står till förfogande har varit synnerligen framgångsrik.

Det ärende angående Strindbergsutgivningen som Eva Hjelmström tar upp gäller statens agerande gentemot Bo Cavefors Bokförlag AB. Regeringen godkände genom beslut den 27 september 1979 ett av justitiekanslern överlämnat förlikningsavtal mellan staten å ena sidan och bokförläggaren Bo Cavefors och Bo Cavefors Bokförlag AB i likvidation å andra sidan.

Bakgrunden till JK:s prövning är följande. I skrivelse den 21 juni 1978 begärde kulturrådets styrelse regeringens bemyndigande att förhandla med Bo Cavefors Bokförlag AB om utgivande av August Strindbergs samlade skrifter.

I samband med beredningen av ärendet riktade riksrevisionsverket stark kritik mot kulturrådets behandling av frågan. Bl. a. hade inte bestämmelserna för statlig upphandling beaktats på ett tillfredsställande sätt. Den allvarligaste bristen låg i att kulturrådet hade förändrat förutsättningarna för upphandlingen efter det att förlag hade valts.

I skrivelse den 16 oktober 1978 återkallade kulturrådet sin skrivelse för att kunna göra en förnyad beredning av ärendet. Den fortsatta behandlingen av ärendet ledde till att kulturrådet föreslog regeringen en annan lösning än den som tidigare förordats.

Med hänsyn till denna utgång begärdes från Bo Cavefors sida ersättning av staten för visst arbete i samband med den planerade utgivningen. Ärendet överlämnades till justitiekanslern för handläggning. Justitiekanslern riktade olika erinringar mot kulturrådets behandling av frågan. Kritiken avsåg såväl brister i förberedelserna för beslutet i juni 1978 som bristfällig information från kulturrådets sida beträffande det rättsliga förhållandet mellan staten och bokförlaget.

*Om den planerade
nya Strindbergs-
utgåvan, m. m.*

Måndagen den
2 februari 1981

*Om den planerade
nya Strindbergs-
utgåvan, m. m.*

I ersättningsfrågan träffades genom JK:s medverkan ett avtal om förlikning. Denna innebar att Bo Cavefors och förlaget tillerkändes ersättning för sitt arbete på grundval av de framställda kraven. I avtalet förklarade Cavefors och förlaget att de avstod från alla ytterligare anspråk mot staten i samband med Strindbergsutgivningen.

Regeringen har som nyss nämnts godkänt det av JK preliminärt träffade avtalet, och den överenskomna ersättningen har betalats ut.

Genom den förlikning som träffats och den behandling frågan i övrigt fått från statens sida finns nu inte anledning till ytterligare åtgärder från statens sida.

I årets budgetproposition anmälde jag att utgivningen av August Strindbergs samlade verk har kunnat påbörjas innevarande budgetår sedan regeringen godkänt de avtal som kulturrådet efter ett förnyat upphandlingsförfarande har träffat med dels Almqvist & Wiksell/Gebers Förlag AB, dels Strindbergssällskapet. Enligt uppgift från kulturrådet kommer de första volymerna ut i maj 1981.

Eva Hjelmström frågar vidare – även detta med hänvisning till Cavefors – enligt vilka kriterier förlag kan nekas statlig kreditgaranti.

Som Eva Hjelmström nämner kan statligt stöd enligt förordningen om litteraturstöd utgå till förlag för att främja mångsidighet och kvalitet i bokutgivningen. Beträffande kreditgarantier anges i samma förordning bl. a. att de kan lämnas för att stödja mindre förlag och för att göra det möjligt att etablera nya förlag. I 1978 års proposition om statligt litteraturstöd uttalade jag att kreditstödet inte skall befria förlag från risktagande eller göra verksamhetens fortbestånd beroende av detta stöd. Den rent företagsmässiga bedömningen bör enligt propositionen tillmätas en avgörande betydelse vid beviljande av kreditstöd. Riksdagen hade inget att erinra mot propositionens förslag. I den andra propositionen om den statliga kulturpolitiken anförde min företrädare i samband med stödets införande att utgivning som, t. ex. på grund av lågprissättning eller exklusivitet, väntas ge stadigvarande underskott, inte får främjas via denna stödform.

Kreditgarantier beviljas således på grundval av en kulturpolitisk och ekonomisk bedömning. Enligt uppgift från statens industriverk har sedan stödet infördes 76 ansökningar kommit in. Av dessa har 33 beviljats, 13 återtogs och 30 avslagits, varav 19 av kulturpolitiska skäl och 11 på ekonomiska grunder. Vad gäller Cavefors har åren 1976–1979 beviljats kreditgarantier för närmare 900 000 kr. Hösten 1979 tvingades staten till följd av förlagets obestånd infria 700 000 kr. av garantierna. Regeringens beslut att avslå ett ytterligare garantilån togs uteslutande på ekonomiska grunder. Jag delar Eva Hjelmströms bedömning av det kulturpolitiska värdet av Bo Cavefors bokutgivning. Jag kan i sammanhanget också nämna att kulturrådet under en femårsperiod har beviljat Bo Cavefors statligt litteraturstöd till ett belopp av drygt 1,5 milj. kr.

Jag kan slutligen meddela att kreditgarantierna till bokförlag f. n. utvärderas av 1980 års bokbranschutredning.

Anf. 26 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Jag tackar Jan-Erik Wikström för det utförliga svaret på min interpellation.

Inledningsvis vill jag citera vad Ingemar Leckius skrev i en artikel i Expressen så sent som i december 1980. Han karakteriserade då Bo Cavefors insatser med följande ord:

”Vänsterförläggare brukar han få heta, och nog har han hos oss varit vad en Feltrinelli eller en Maspero varit på kontinenten. Samhällsdebatten vid våra universitet och i våra tidskrifter skulle ha varit betydligt mer utvecklade utan hans metodiska utgivning av tunga, krävande texter, antingen de har signerats av marxister som Antonio Gramsci och Louis Althusser eller av strukturalister som Roland Barthes och Michel Foucault.

Läsarnas intelligens har han förvisso aldrig underskattat.

Men Cavefors har också satsat på kvalificerad skönlitteratur, förunderligt fri från den estetiska trångsynthet som hämmar så många andra radikala förläggare. Han har givit ut Pablo Neruda och Peter Weiss, men också i vänsterkretsar så anstötliga figurer som Ernst Jünger och Ezra Pound.

Han har oavbrutet vidgat sitt synfält, publicerat modern afrikansk prosa och ny amerikansk poesi. Och han har framför allt försökt vara lyhörd för de avvikande rösterna, antingen det gällt en underjordisk klassiker som Lautréamont, unga frondörer som Bruno K Öijer och Rolf Börjlint – eller en sällsam enstöring som Eric Hermelin och hans persiska mystiker.

I den alltmer strömlinjeformade svenska bokutgivningen har Bo Cavefors varit ett utmanande exempel, en förläggare som följt det största motståndets lag. Som väntat har inte heller någon enda av hans mäktiga kolleger lyft ett finger för att bistå honom i hans nuvarande svårigheter.”

Ironiskt nog avslutar Ingemar Leckius sin artikel så här:

”Säkert kommer alla dessa liberaler med undantag för Eliasson att även framgent vid högtidliga tillfällen betyga sin respekt för Cavefors bokförläggargärning. Må ingen förledas av deras retoriska skum. Kulturmord är ordet.”

Han blev sannspådd förr än man kunde ana – i dag betygar landets kulturminister i sitt interpellationssvar Cavefors sin aktning. Men faktum kvarstår: kulturmord är ordet, och interpellationssvaret motsäger inte detta.

Jan-Erik Wikström hävdar i sitt svar att jag har tecknat en ensidigt mörk bild av bokbranschens situation, samtidigt som han framhåller litteraturstödet förträfflighet och betecknar den statliga litteraturpolitiken som ”synnerligen framgångsrik”.

Jag delar inte denna uppfattning. Visst är min beskrivning av dagsläget mörk, men det är också verkligheten som den ter sig för boken, för det svenska språket. Litteraturstödet är nödvändigt. Det har, det skall villigt erkännas, många förtjänster men det har också många ofullkomligheter som gör att det inte kan häva branschens kris i ett läge där de kommersiella krafterna växer sig allt starkare. Litteraturstödet kan snarast jämföras med att man släpper i väg ett antal skimrande ballonger – några exploderar, några

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

*Om den planerade
nya Strindbergs-
utgåvan, m. m.*

Måndagen den
2 februari 1981

*Om den planerade
nya Strindbergs-
utgåvan, m. m.*

seglar vidare mot allt högre sfärer - men ett samlat grepp saknas. Och det saknas framför allt en koppling mellan utgivningsstöd och distributionsstöd.

Redan litteraturutredningen föreslog på sin tid att ett stöd borde omfatta spridningen i lika hög grad som produktionen. Den föreslog omfattande stödköp av böcker som sedan skulle spridas till bokhandlare och bibliotek. Krav i den riktningen har vi från vpk:s sida upprepade gånger fört fram tillsammans med krav på fasta bokpriser, bättre kreditgarantier och ett avskrivningslån till just de mindre förlagen.

Den springande punkten i Jan-Erik Wikströms svar är emellertid synen på vad kulturpolitiken skall syfta till. Riksdagen har enhälligt slagit fast de kulturpolitiska målen, och jag tror att Jan-Erik Wikström och jag är överens om att de mål som slår fast den vidgade yttrandefriheten och bekämpar kommersialismens negativa verkningar är de i dag mest angelägna. Det är i frågan om hur de målen skall uppnås som vi har fundamentalt olika uppfattningar, och därför skiljer sig vår bedömning av handläggningen av Caveforsaffären.

För Jan-Erik Wikström blir tyvärr de här målen enbart en läpparnas bekännelse. När det kommer till praktisk handläggning av ett ärende får nämligen de ekonomiska och inte de kulturpolitiska övervägandena fälla utslaget - eller med utbildningsministerns egna ord: "Den rent företagsmässiga bedömningen bör --- tillmätas en avgörande betydelse".

Hade avsikten varit att följa riksdagens mål, att vidga yttrandefriheten och att främja mångsidighet och kvalitet, som det står på ett annat ställe, borde utgången ha varit given: det borde ha varit ett stöd för Cavefors.

Det är riktigt, som det påpekas i svaret, att Cavefors inte i alla stycken bedrev en företagsekonomiskt lönande verksamhet. För det har han lastats och kritiserats, inte minst av åklagaren Lennart Eliasson. Men trots allt var Cavefors förlagsverksamhet en för samhället angelägen insats.

Utbildningsministerns beskrivning av handläggningen av frågan om Strindbergsutgåvan är säkert oantastlig, men historien kan också beskrivas utifrån en annan utgångspunkt och på ett annat sätt. Faktum var ju att Cavefors själv kom med idén, jobbade på den under många år och rekommenderas av ett enhälligt Strindbergssällskap, ett enhälligt kulturråd och även andra att få ge ut den. Men sedan gjordes sakfrågan till en procedurfråga, liksom i kulturministerns svar.

Nu var Strindbergsutgåvan bara en del av dödsstöten. Nekandet av kreditstödet fullbordade enligt min uppfattning de kulturpolitiska övergreppen, och nu i dagarna har också Cavefors unika lager av böcker skingrats. Bara det vore värt en egen historia. Det är en skandal utan motstycke i svenskt kulturliv.

Herr talman! Det finns också en rad andra sorglustiga turer i detta spel. Det gäller t. ex. det faktum att svenska författare skrivit böcker som sålts över landet men att de inte får betalt för sitt arbete. De har i lagstiftningen inte ens samma skydd som vanliga löntagare. Det vore något för utbildningsministern att snabbt lägga fram förslag om.

Nåväl, nu har kulturarbetarna ryckt in, och Bo Cavefors kan förhoppningsvis få fullfölja sin unika insats. Jag vill ändå avslutningsvis fråga Jan-Erik Wikström: Hur känns det att som ansvarig kulturminister äse hur bildkonstnärerna, en verkligt utsatt grupp inom kulturlivet, rycker in när den statliga kulturpolitiken sviker? Och kommer detta att upprepas? Det är nu inte bara Cavefors som har problem. Många mindre, men kulturpolitiskt viktiga förlag är i dag i exakt samma situation. Vad tänker Jan-Erik Wikström göra för dem?

Anf. 27 Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Det skulle egentligen krävas ett ganska utförligt svar när Eva Hjelmström kommer med sin slutfråga.

Det statliga litteraturstödet har nu fungerat under några år och successivt byggts ut.

Syftet med stödet är att skapa möjligheter för en bred och kvalitetsmässigt god utgivning av böcker, oberoende av konjunkturbetingade omständigheter. Stödet utgår, som jag har sagt förut, till enskilda boktitlar, men det skall ge förutsättningar till verksamhet för många förlag av olika storlek och karaktär. Genom 1978 års reform har stödet fått en enhetligare utformning som efterhandsstöd. Samtidigt har möjligheter skapats att anpassa stödet till särskilda kostnader i samband med illustrationer, översättningar, utgivning av svenska tecknade serier i original samt litteratur på invandrar- och minoritetsspråk.

Sedan stödet infördes har totalt drygt 70 milj. kr. utbetalats som utgivningsstöd, varav enbart under den senaste treårsperioden ungefär 46 milj. kr.

Under samma tid har kreditgarantier till bokförlag beviljats till ett belopp av totalt 9 milj. kr., fördelat på drygt 30 förlag.

Det är klart att man kunde önska att man kunde göra mer. I dagens statsfinansiella läge ser jag emellertid inte några utsikter för detta. En viss omfördelning av litteraturstödet kan dock ske.

Vi har i år gjort en uppräknin framför allt av stödet till boklådorna, för vi har ansett det vara angeläget. Jag vill hävda att utan statsstödet till litteratur och kreditgarantierna till bokförlag skulle vi ha haft en avsevärt sämre situation. Det är framför allt de små förlagen som har gynnats. Vi kunde alla önska att man kunde göra mera. Ändå skulle jag vilja säga att det inte finns något land med en demokratisk samhällsstruktur där man har ett så omfattande stöd till litteratur och bokutgivning som vi har i Sverige.

Anf. 28 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Som jag sade i mitt förra anförande är jag fullt klar över att litteraturstödet har haft effekt och att det i dag är helt nödvändigt. Jag tycker emellertid att det inte är tillräckligt.

I den situation som råder i dag inom bokbranschen och med rådande marknadskrafter når bara ett litet antal titlar ut i stora upplagor genom bokklubbsverksamhet och genom bokhandlarna, medan merparten av

*Om den planerade
nya Strindbergs-
utgåvan, m. m.*

böckerna hamnar i de – skulle man kunna säga – förutbestämda försäljnings-succéernas isiga slagskugga. Det här drabbar främst de mindre, udda förlagen som tvingas slå igen. Det har många kulturarbetare, författare och andra vittnat om, inte minst i de debatter som förekommit på tidningarnas kultursidor. Detta innebär att en mängd litteratur i en framtid kanske inte kommer att bli utgiven.

Det är viktigt att vi har många tidningar, men lika viktigt är det att vi har en bredd i bokutgivningen. Jan-Erik Wikström hänvisar till det statsfinansiella läget. En oerhört liten summa skulle emellertid behövas till att genomföra några av de förslag som jag tog upp i mitt förra inlägg. Därmed skulle en kvalitativt högtstående bokutgivning kunna räddas. Inte heller skulle det kosta särskilt mycket att införa ett distributionsstöd kopplat till produktionsstödet.

Herr talman! Förhoppningsvis kommer fallet Bo Cavefors att leda till en på sikt bättre situation för det svenska språket och för böckernas fortlevnad i vårt land. Tyvärr tvingas man konstatera att det lidande och de övergrepp som Bo Cavefors utsatts för kvarstår.

6 § Proposition 1980/81:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1981/82 hänvisades till utskott enligt följande:

Statsbudget för budgetåret 1981/82	Finansutskottet
Bil. 1 Finansplanen	Finansutskottet
Bil. 2 Budgetförslaget	Finansutskottet
Bil. 3 För flera huvudtitlar gemensamma frågor med undantag för punkt 10	Arbetsmarknadsutskottet
Användningen av ADB i statsförvaltningen	Finansutskottet
Bil. 4 Kungl. hov- och slottsstaterna	Finansutskottet
Bil. 5 Justitiedepartementet med undantag för punkterna	Justitieukskottet
G 2 Fideikommissnämnden	Lagutskottet
G 3 Centralnämnden för fastighetsdata	Civilutskottet
G 4 Datainspektionen	Konstitutionsutskottet
G 7 Bokföringsnämnden	Lagutskottet
H 4 och 5 Stöd till politiska partier – Allmänna val	Konstitutionsutskottet
Bil. 6 Utrikesdepartementet	Utrikesutskottet
Bil. 7 Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
Bil. 8 Socialdepartementet med undantag för	Socialutskottet
Litt. B Allmän försäkring m. m. och punkt	Socialförsäkringsutskottet
C 3 Bidrag till föräldraförsäkringen	Socialförsäkringsutskottet
Bil. 9 Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet

Bil. 10	Ekonomidepartementet	Finansutskottet
	med undantag för punkterna	
	B 8–10 Bankinspektionen – Statens	Näringsutskottet
	krigsförsäkringsnämnd m. m. . .	
Bil. 11	Budgetdepartementet	Finansutskottet
	med undantag för	
	Litt. C Skatte- och kontrollväsen	Skatteutskottet
	Litt. F Statlig personalpolitik m. m. . .	Arbetsmarknadsutskottet
	samt punkterna	
	G 3–5 Nämnden för samhällsinforma-	
	tion: Förvaltningskostnader –	
	Viss informationsverksamhet . .	Konstitutionsutskottet
	G 7–10 Bidrag till vissa internationella	
	byråer och organisationer m. m.	
	– Exportkreditbidrag	Skatteutskottet
	G 11–13 Kostnader för vissa nämnder	
	m. m. – Förberedelser för omlo-	
	kalisering av statlig verksamhet	Arbetsmarknadsutskottet
Bil. 12	Utbildningsdepartementet	Utbildningsutskottet
	med undantag för punkterna	
	B 1–21 Statens kulturråd: förvaltnings-	
	kostnader – Filmstöd	Kulturutskottet
	och avsnittet	
	Radio och television	Kulturutskottet
	B 22–25 Presstödsnämnden – Stöd till	
	organisationstidskrifter	Konstitutionsutskottet
	B 26 Stöd till kulturtidskrifter	Kulturutskottet
	B 27 Stöd till tidningar på andra språk	
	än svenska	Konstitutionsutskottet
	B 28–79 Litteraturstöd – Organisations-	
	stöd till vissa nykterhetsorganisa-	
	tioner m. fl.	Kulturutskottet
	E 1 Sveriges Radio AB för verksam-	
	het vid Sveriges Utbildningsradio	
	AB	Kulturutskottet
	Litt. F Studiestöd m. m.	Socialförsäkringsutskottet
	Litt. G Internationellt-kulturellt samar-	
	bete	Kulturutskottet
Bil. 13	Jordbruksdepartementet	Jordbruksutskottet
	med undantag för	
	Litt. I Idrott och friluftsliv	Kulturutskottet
Bil. 14	Handelsdepartementet	Näringsutskottet
	med undantag för punkterna	
	A 6 Nordiska ministerrådets	
	allmänna budget	Utrikesutskottet
	B 1 mom. 1	Skatteutskottet

	Litt. F	Ekonomiskt försvar	Försvarsutskottet
		utom såvitt avser avsnitt 4.2 och förslagen på s. 124 i motsvarande del	Näringsutskottet
	Litt. G	Tullverket	Skatteutskottet
Bil. 15		Arbetsmarknadsdepartementet	Arbetsmarknadsutskottet
		med undantag för avsnittet Arbetarskydd m. m. (s. 105–117) och punkterna C 1 och 2 Arbetarskyddsstyrelsen – Yrkesinspektionen	Socialutskottet
Bil. 16		Bostadsdepartementet	Civilutskottet
Bil. 17		Industridepartementet	Näringsutskottet
		med undantag för punkt A 6 Åtgärder i etableringsfrämjande syfte i vissa län	Arbetsmarknadsutskottet
	Litt. C	Regional utveckling	Arbetsmarknadsutskottet
Bil. 18		Kommundepartementet	Civilutskottet
		med undantag för Litt. C Kyrkliga ändamål	Kulturutskottet
Bil. 19		Riksdagen och dess verk m. m.	Konstitutionsutskottet
		med undantag för punkterna D 1–4 Riksgäldskontoret	Finansutskottet
		D 6 Riksdagens revisorer och deras kansli	Finansutskottet
Bil. 20		Räntor på statsskulden, m. m.	Finansutskottet
Bil. 21		Oförutsedda utgifter	Finansutskottet
Bil. 22		Beredskapsbudget för totalförsvaret	Försvarsutskottet

Proposition 1980/81:101 med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1980/81 hänvisades till utskott enligt följande:

Bil. 1		Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
Bil. 2		Socialdepartementet	Socialutskottet
Bil. 3		Budgetdepartementet	Finansutskottet
Bil. 4		Utbildningsdepartementet	Kulturutskottet
		med undantag för punkt 3 Trädgårdsskolan i Norrköping och punkt 4 Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.	Utbildningsutskottet
Bil. 5		Handelsdepartementet	Försvarsutskottet
		med undantag för punkt 2 Tullverket: Anskaffning av viss materiel	Skatteutskottet

Bil. 6	Arbetsmarknadsdepartementet	Arbetsmarknadsutskottet
Bil. 7	Bostadsdepartementet	Civilutskottet
Bil. 8	Industridepartementet	Näringsutskottet

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

7 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

- 1980/81:1110–1127 till konstitutionsutskottet
- 1980/81:1128–1141 till finansutskottet
- 1980/81:1142–1177 till skatteutskottet
- 1980/81:1178–1187 till justitieutskottet
- 1980/81:1188 till socialutskottet
- 1980/81:1189–1196 till lagutskottet
- 1980/81:1197–1211 till utrikesutskottet
- 1980/81:1212–1219 till försvarsutskottet
- 1980/81:1220–1234 till socialförsäkringsutskottet
- 1980/81:1235–1248 till socialutskottet
- 1980/81:1249 till justitieutskottet
- 1980/81:1250–1256 till socialutskottet
- 1980/81:1257–1276 till kulturutskottet
- 1980/81:1277–1321 till utbildningsutskottet
- 1980/81:1322–1356 till trafikutskottet
- 1980/81:1357–1384 till jordbruksutskottet
- 1980/81:1385–1414 till näringsutskottet
- 1980/81:1415–1441 till arbetsmarknadsutskottet
- 1980/81:1442–1460 till civilutskottet
- 1980/81:1461 till utbildningsutskottet
- 1980/81:1462 till skatteutskottet
- 1980/81:1463 till finansutskottet
- 1980/81:1464 till socialförsäkringsutskottet
- 1980/81:1465 till civilutskottet
- 1980/81:1466 till kulturutskottet
- 1980/81:1467 till utbildningsutskottet
- 1980/81:1468 till näringsutskottet
- 1980/81:1469 till utbildningsutskottet
- 1980/81:1470 till trafikutskottet
- 1980/81:1471 till jordbruksutskottet
- 1980/81:1472 till arbetsmarknadsutskottet
- 1980/81:1473 till konstitutionsutskottet
- 1980/81:1474 till försvarsutskottet
- 1980/81:1475 till socialutskottet
- 1980/81:1476 till utbildningsutskottet
- 1980/81:1477 till socialförsäkringsutskottet
- 1980/81:1478 till jordbruksutskottet
- 1980/81:1479 till socialutskottet
- 1980/81:1480 till skatteutskottet
- 1980/81:1481 till lagutskottet

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

1980/81:1482 och 1483 till utbildningsutskottet
1980/81:1484 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1485 till näringsutskottet
1980/81:1486 till trafikutskottet
1980/81:1487 till näringsutskottet
1980/81:1488 till finansutskottet
1980/81:1489 till näringsutskottet
1980/81:1490 till utbildningsutskottet
1980/81:1491 till finansutskottet
1980/81:1492 till socialförsäkringsutskottet
1980/81:1493 till trafikutskottet
1980/81:1494 till näringsutskottet
1980/81:1495 till försvarsutskottet
1980/81:1496 och 1497 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1498 till utbildningsutskottet
1980/81:1499 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1500 till socialutskottet
1980/81:1501 till civilutskottet
1980/81:1502 till jordbruksutskottet
1980/81:1503 till finansutskottet
1980/81:1504 till skatteutskottet
1980/81:1505 till trafikutskottet
1980/81:1506–1516 till konstitutionsutskottet
1980/81:1517–1526 till finansutskottet
1980/81:1527–1543 till skatteutskottet
1980/81:1544 till socialutskottet
1980/81:1545–1566 till skatteutskottet
1980/81:1567–1578 till justitieutskottet
1980/81:1579–1586 till lagutskottet
1980/81:1587–1598 till utrikesutskottet
1980/81:1599–1605 till försvarsutskottet
1980/81:1606–1628 till socialförsäkringsutskottet
1980/81:1629–1654 till socialutskottet
1980/81:1655–1675 till kulturutskottet
1980/81:1676–1719 till utbildningsutskottet
1980/81:1720–1745 till trafikutskottet
1980/81:1746–1757 till jordbruksutskottet
1980/81:1758 till utrikesutskottet
1980/81:1759–1775 till jordbruksutskottet
1980/81:1776–1801 till näringsutskottet
1980/81:1802–1841 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1842–1855 till civilutskottet
1980/81:1856 till kulturutskottet
1980/81:1857 och 1858 till utbildningsutskottet
1980/81:1859 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1860 till jordbruksutskottet

1980/81:1861 till skatteutskottet
1980/81:1862 till finansutskottet
1980/81:1863 till civilutskottet
1980/81:1864 till kulturutskottet
1980/81:1865 till skatteutskottet
1980/81:1866 till utrikesutskottet
1980/81:1867 till försvarsutskottet
1980/81:1868 till kulturutskottet
1980/81:1869 till skatteutskottet
1980/81:1870 till näringsutskottet
1980/81:1871 till finansutskottet
1980/81:1872 till utbildningsutskottet
1980/81:1873 och 1874 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1875 till trafikutskottet
1980/81:1876 yrkande 1 till jordbruksutskottet
 yrkande 2 till näringsutskottet
1980/81:1877 till socialutskottet
1980/81:1878 och 1879 till jordbruksutskottet
1980/81:1880 till kulturutskottet
1980/81:1881 till civilutskottet
1980/81:1882 till skatteutskottet
1980/81:1883 till näringsutskottet
1980/81:1884 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1885 till näringsutskottet
1980/81:1886 till civilutskottet
1980/81:1887 till skatteutskottet
1980/81:1888 till näringsutskottet
1980/81:1889 till socialutskottet
1980/81:1890 till näringsutskottet
1980/81:1891 till utbildningsutskottet
1980/81:1892 till trafikutskottet
1980/81:1893 till socialutskottet
1980/81:1894 till civilutskottet
1980/81:1895 till trafikutskottet
1980/81:1896 till skatteutskottet
1980/81:1897 till justitieutskottet
1980/81:1898 till lagutskottet
1980/81:1899 till konstitutionsutskottet
1980/81:1900 till finansutskottet
1980/81:1901 till näringsutskottet
1980/81:1902 till civilutskottet
1980/81:1903 till finansutskottet
1980/81:1904 till konstitutionsutskottet
1980/81:1905 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1906 till konstitutionsutskottet
1980/81:1907 till finansutskottet

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

Anmälan av interpellationer

1980/81:1908 till socialutskottet
1980/81:1909 till utbildningsutskottet
1980/81:1910 till civilutskottet
1980/81:1911 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1912 till socialutskottet
1980/81:1913 till justitieutskottet
1980/81:1914 till socialförsäkringsutskottet
1980/81:1915 till arbetsmarknadsutskottet
1980/81:1916 till trafikutskottet
1980/81:1917 till konstitutionsutskottet
1980/81:1918 till socialutskottet
1980/81:1919 till jordbruksutskottet
1980/81:1920 till arbetsmarknadsutskottet

8 § Anmäldes och bordlades**Propositionerna**

1980/81:74 med förslag till lag om radioaktiva läkemedel, m. m.
1980/81:87 om vissa frågor om hemslöjden
1980/81:93 om överlåtelse av statens aktier i Datasaab AB till Telefonaktiebolaget I. M. Ericsson m. m.
1980/81:96 om avgivande av förklaring enligt artikel 46 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna

9 § Anmäldes och bordlades**Redogörelse**

1980/81:9 Fullmäktiges i riksbanken förvaltningsberättelse för år 1980

10 § Anmäldes och bordlades**Motion**

1980/81:1921 av *Joakim Ollén*
med anledning av proposition 1980/81:91 med vissa bestämmelser om hemtillverkning av vin

11 § Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 29 januari

1980/81:89 av *Bernt Nilsson* (s) till industriministern om Kalmar Varv AB:

I interpellation 1980/81:30 tog jag upp ett antal frågor angående Kalmar Varv som besvarades den 24 november 1980 av industriministern.

Min första fråga i nämnda interpellation var: "Vill industriministern ange det verkliga skälet till att regeringen sade nej till att stödja Kalmar Varv AB enligt överenskommelsen från den 17 september?"

På denna fråga gavs följande svar: "Regeringen ansåg sig inte kunna godkänna överenskommelsen därför att de långsiktiga riskerna för staten med fortsatt garantiengagemang för Kalmar Varv bedömdes vara för stora."

Min tredje fråga var: "Är det industriministerns uppfattning att ägaren, Lennart Kihlberg, inte fullföljt sin del av överenskommelsen?"

Följande svar lämnades: "Den nämnda överenskommelsen har inte trätt i kraft, eftersom villkorat om ett godkännande från regeringen inte föreligger. Följaktligen har det inte varit aktuellt för någon av de parter som deltog i överenskommelsen att uppfylla sin del av denna."

I programmet *Jobbet* i radions program 1 den 19 januari 1981, som handlade om regeringens hantering av det uteblivna stödet till Kalmar Varv, yttrade industriministern bl. a. följande:

"Ja jag kunde lika litet som någon annan förutse att uppgörelsen inte skulle kunna hålla eftersom det skulle bli likviditetssvårigheter som inte kunde klaras ut. --- För om man hade läst mitt uttalande och lyssnat på vad jag sa, så hade det stått klart att det fanns en reservation där. Nämligen den att alla parter måste göra sina åtaganden annars kunde inte uppgörelsen gälla."

Detta är således en ny version av anledningen till regeringens nej till det utlovade stödet till Kalmar Varv.

I samma radioprogram uppger Kihlberg att han har informationer nu som visar att säkerheten var tillräcklig.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande frågor till industriministern:

1. Vad var utslagsgivande för regeringens nej till stöd åt Kalmar Varv: att de långsiktiga riskerna var för stora, som angavs i interpellationssvaret den 24 november, eller att kreditvärdigheten hos någon av parterna brast, som angavs i radioprogrammet den 19 januari?

2. Om brister i kreditvärdigheten var det utslagsgivande, undrar jag:

a. Hur vet industriministern, med tanke på svaret på fråga 3 den 24 november, att Lennart Kihlberg inte kunnat fullgöra sin del av överenskommelsen?

b. Menar industriministern att både riksgäldskontoret och fartygskreditnämnden uraktlåtitt att förvissa sig om kreditvärdigheten hos de inblandade parterna och trots detta föreslog stödet till varvet?

1980/81:90 av *Stina Andersson* (c) till kommunikationsministern om tvångsinlösen av kommunal mark för tunnelbanebygge:

Täby kommun har ännu inte beslutat om den skall stadsplanera för tunnelbana. Stockholms läns landsting kommer att ansöka om exproprieringstillstånd. SL vill därmed tvinga till sig mark för att bygga ut tunnelbanan från Mörby till Täby centrum.

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

*Meddelande om
frågor*

I Täby, där majoriteten av såväl politiker som befolkning är motståndare till tunnelbaneutbyggnaden – jag hänvisar bl. a. till den folkomröstning som ägde rum i mars 1980, i vilken 72 % av kommunens invånare röstade för en bevarad och upprustad Roslagsbana i stället för tunnelbana – har man velat förhandla med landstinget om ett kommunalt övertagande av Roslagsbanan tillsammans med angränsande kommuner.

Vårt land befinner sig i dag i ett pressat ekonomiskt läge. Om tunnelbanebyggandet kommer till stånd kommer staten (vägverket) att bidra med ekonomiska medel. 1980 års långtidsbudget visade att enbart ett fullföljande av redan fattade beslut och gjorda åtaganden skulle medföra en fortsatt ökning av budgetunderskottet. En sådan utveckling är inte förenlig med en balanserad utveckling av samhällsekonomin. Det samhällsekonomiska läget kräver stor återhållsamhet såväl av staten som av landsting och kommuner. Det mycket kostnadskrävande tunnelbaneprojektet måste anses svårt att förena med en sådan inriktning.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag att få ställa följande fråga till kommunikationsministern:

Är kommunikationsministern under nuvarande ekonomiskt pressade läge beredd att medverka till att säga nej till att tvångsinlösa kommunal mark?

12 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 28 januari

1980/81:243 av *Anna Eliasson* (c) till kommunministern om slopande av tillståndstvånget för gatumusik:

I en motion till 1975 års riksdag väckt av mig och flera centerpartister föreslogs att tillståndstvånget för gatumusik skulle slopas. Med anledning av motionen uttalade sig en enhällig riksdag för en översyn av bestämmelserna.

När beräknar kommunministern att förslag kan framläggas för riksdagen om ett slopande av tillståndstvånget beträffande gatumusik?

1980/81:244 av *Filip Fridolfsson* (m) till kommunministern om upplåtelse av kyrkorum:

I Sverige har vi en statskyrka vars uppgift är att förkunna det kristna budskapet enligt den evangeliska-lutherska läran. På senare tid har kyrkorum upplåtits för spridande av läror som är helt främmande för kristendomen.

Anser statsrådet det lämpligt att svenska kyrkan upplåter kyrkorum för sammanslutningar som driver en mot kristendomen stridande lära?

1980/81:245 av *Lennart Andersson* (s) till justitieministern om tidpunkten för förslag om ny namnlag:

Namnlagen är i flera avseenden föråldrad. Bl. a. kan bestämmelserna om makars namn inte anses stå i överensstämmelse med en modern syn på äktenskapet. I olika sammanhang har också här i landet framförts krav på en reform av namnreglerna. Även i Europarådet har saken aktualiserats, och ministerkommittén har i en rekommendation från 1978 om makars jämställdhet uttalat sig för att likställdhet bör råda i fråga om makars namn.

Namnlagsutredningen tillkallades år 1972 för att göra en översyn av namnlagen. Utredningen avlämnade i mars 1979 ett betänkande med förslag till ny namnlag. Betänkandet remissbehandlades under våren 1979. Trots att nu drygt ett och ett halvt år förflutit sedan remissbehandlingen avslutades har något förslag till ny lagstiftning på området ännu inte förelagts riksdagen.

I Norge har en ny namnlag genomförts år 1980, och enligt uppgift förbereds nya namnlag i Danmark och Finland.

Med hänvisning till det anförda ber jag att få ställa följande fråga till justitieministern:

När avser regeringen att framlägga en proposition på grundval av namnlagsutredningens betänkande?

den 29 januari

1980/81:246 av *Iris Mårtensson* (s) till socialministern om viss ändring i sjukreseförordningen:

Att enskilda personer drabbas hårt av regeringens förda politik är påvisbart i många hänseenden.

En speciell grupp vars svårigheter sannerligen förstorats är de njursjuka som har behov av dialys tre gånger i veckan. När karensbeloppet för sjukresor höjts från 13 kr. till 30 kr. får dessa personer en utgift på 90 kr. i veckan. Tillsammans med höjda kostnader för läkemedel och läkarbesök belastar det en redan tidigare svårt utsatt grupp.

Med hänvisning till det sagda vill jag till socialministern ställa följande fråga:

Är socialministern beredd att medverka till att sjukreseförordningen ändras så, att överlåtelsekvitto får användas vid sjukresor samt att de ökade kostnaderna betraktas som merutgift vid prövning av rätt till handikappersättning?

den 30 januari

1980/81:247 av *Olle Wästberg* i Stockholm (fp) till handelsministern om ytterligare utredning rörande Telubs utbildning av libyer:

Krigsmaterielkommittén har till regeringen översänt en framställan från en av kommitténs ledamöter om att regeringen skall tillsätta en särskild

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

*Meddelande om
frågor*

Nr 69

Måndagen den
2 februari 1981

*Meddelande om
frågor*

utredningsman för att studera den utbildning libyska militära myndigheter beställt av 100 ungdomar hos det statliga företaget Telub AB i Växjö.

Ansvar handelsministern att någon ytterligare utredning behövs i fråga om Telubs utbildning av libyer?

1980/81:248 av *Birgitta Rydle* (m) till budgetministern om utsändningen av deklara-
tionsblanketter:

300 000 stockholmare har ännu inte den 30 januari fått sina deklara-
tionsblanketter. I första hand har gifta kvinnor drabbats. De har i deklara-
tions-
sammanhang beteckningen "icke huvudmän" och finns registrerade hos
länsstyrelserna.

Avser budgetministern att mot bakgrund av regeringens strävan efter ökad
jämförbarhet vidta någon åtgärd?

1980/81:249 av *Karl-Erik Svartberg* (s) till justitieministern om det planerade
nya polishuset i Mölndal:

Vid inspektion av gamla polishuset i Mölndal fann länsläkaren arbetsmil-
jön för personalen vara "i många stycken helt otillfredsställande". Förhål-
landena för de intagna ansåg han så undermåliga att han förklarade sig
beredd att understryka det omdöme en tidning använt i ett reportage:
"närmast skandalartade".

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga justitieministern:

När beräknas det nya polishuset i Mölndal vara klart?

13 § Kammaren åtskildes kl. 12.11.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Anne-Veru Hellerstedt